HALK BİLGİSİ
HABERLERİ

İstanbul Halkevi Dil, Edebiyat ve Tarih şubesi tarafından çıkarılır aylık mecmua

YIL : 2 25 Nisan 1933 SAYI : 20

Müdür
Mehmet Halit

BU SAYIDA

İSTANBUL — BURHANEDDİN MATBAASI

HALK BİLGİSİ HABERLERİ

İstanbul Halkevi dil, edebiyat ve tarih şubesi tarafından çıkarılır aylık mecmua

Yıl : 2 25 Nisan 1933 Sayı : 20

OKUYUCULARIMIZA

"Halk Bilgisi Haberleri" 1 mayıs 1931 tarihli ve 19 sayılı nushasından sonra çıkarılamadı. Ozamandan bu vakte kadar tam iki yıl geçti. Bu müddet içinde yurdumuzun her bucağından ve ecnebi memleketlerden bir çok mektuplar aldık. Arkadaşlarımızın ve okuyucularımızın bir kısmı da yorulup bizzat gelmek lutfunda bulundular. Her taraftan mecmuanın durdurulmaması, yeniden çıkarılması isteniyordu. Bizim de dileğimiz bundan başka bir şey değildi. Nihayet aziz cumhuriyetimizin büyük bânisi ve reisi ulu Gazi'nin işaretile Halkevleri kuruldu. Halk Bilgisi Derneği de Halkevlerinin çatısı altında yer aldı. Böylece yolunda eskisi gibi yürümek fırsatını bulan "Halk Bilgisi Haberleri" kaldığı yerden tekrar ilerlemeğe başladı. İşte elinizdeki nusha, bu hareketin mahsulüdür.

"Halk Bilgisi Haberleri"ni, şimdiye kadar "Halk Bilgisi Derneği" çıkarmıştı, bundan sonra İstanbul Halkevi "Dil, Edebiyat ve Tarih şubesi" çıkaracaktır. Mecmuanın mesleğinde hiç bir değişiklik yoktur, yeni nushalar eskilerinin alt tarafından ibarettir. 19 uncu sayıda kalan "Halk Bilgisi Haberleri" nin 20, 21, 22, 23, 24 üncü sayılarını birbiri arkasından çıkararak mecmuanın ikinci cildini elden geldiği kadar çabuk tamamlamak niyetindeyiz. Ondan sonra mecmua her ayın on beninci günü neşrolunacaktır. Arkadaşlarımızın ve okuyucularımızın yardımlarını esirgemiyeceklerine inanıyor ve bu inanıştan aldığımız güçle işimize koyuluyoruz.

MARAŞDA DERLENMİŞ SÖZLER

Alenmek	Eğlenmek	Ker damalı	Endamlı
Kızdırmak	Isıtmak	Yafıl yafıl	İştahlı iştahlı
Hurant	Ev halkı, aile	Heti tehrinden	Öteden beri
Cala	Eski	Çuren	Eli yakışmıyan
Zubun	İntari	Yunış	İş
Ut alıcı	Ateş küreği	Hifiş tustulak	Ufak, büyümemiş
Abav	Aman	Tıkı tıkına	Ardı ardına
Eşki	Ekşi	Çingene	Abdal
Uflas	Eyi, güzel	Kemrik	İntizamsız gelen
Devliki	Ertesi	Keskel	Arkası peşli intari
Çırak, Uba	Erkek hizmetçi	Sunmak	Uzatmak
Galen	Artık	Hetif	Üzüm
Nazlamak	İkram etmek	Pırtı	Eşya
Ala	Elâ	Alambaç	Alevli
İli	Bir şeyin ucu	Hapsırmak	Aksırmak
Köküm bacı	İhtiyar kadın	Tırahlı	İntizamlı
Torbadak	Ansızın, birdenbire	Köşker	Ayakkabıcı
Cingirdemek	Kuş ötmek	Şıp şıp	Usul usul
Dil	Anahtar	Milli mücür	Beceremedi gitti
Dinelmek	Ayakta durmak	Kıç	Bacak, ayak
Çeğen çəkile	Ağzın kapana(İlenç)	Çepel	Bulaşık
Arı	İğri	Bucuk	Böcek
Silah	Eteğe dikilen parça	Vagıltı çağıltı	Bağırtı çağırtı
Gıdım	Uyuşuk	Payam	Badem
Orun	Ön	Desti	Bardak
Tıpışlamak	Arka sıvamak	Keçik kurmak	Yemeni bağlamak
Pek ne tatlı	Oh ne güzel	Satır	Bakraç
Kıyık kıplı	Usluca	Kap saçağı	Bulaşık bezi
Eten	Etek	Hatun ana	Baba annesi
Tehe	Aman sende	Ebe	Anne annesi
Beli	Evet	Baldırcan	Patlıcan
Amanat	Eğreti	Kırtış	Büzülmüş
Kuma	Ortak kadın	Tükenmek	Bitmek
Sumurmak	Emmek	Mafır	Birçok
Çulpeşik	Eteği düşük	Kırağı	Bir şeyin kenarı
Bır öğün	Öğleye kadar	Puharı	Baca
Kerç	Alay	Bağa ne diyon	Bana ne söylüyorsun

Kabala	Birden
Bezirgân	Basmacı
Basrık	Bağırsak
Süyüm süyüm	Boy boy
Zar	Peçe
Mezer	Peştemal
Aş	Pilav
Zibil	Çop
Ulak ulak	Parça parça
Kardak	Pot
Kocabaş	Pancar
Celfin	Piliç
Dağa	Pencere
Terlik	Takke
Mafta	Teyel
Arı sılı	Tertemiz
Çarka koymak	Ters koymak
Cehal	Cahil
Koz	Ceviz
Cücük	Civciv
Don	Çamaşır
Tül tüy	Çoluk çocuk
Kavlamak	Çekiştirmek
Çungur	Çukur
Şurva	Çorba
Mıh	Çivi
Bön	Çekilmiş kahve
Cılbak	Çıplak
Kepli	Çok zengin
Teç	Liğen
Uşak	Çocuk
Tutuba	Kadın hizmetçi
Saku	Hırka
Ağızlık	Huni
Bibi	Hala
Bülk	Havuz
Hamarlamak Hamazlamak	Haber vermek
Mahmil	Dolap
Şeş	Tülbent

Sarma	Derleme
Şapta	Direk
Macar	Dülger
Sınamak	Denemek
Sıykıl	Dümdüz
Yapıklı	Dolaşık
Çut	Dermansız
Haşefe	Doküntü, kırıntı
Turna	Dam saçağı
Çekecek	Rende
Tıpışlamak	Sevmek
Sulu	Pişmiş sebze
Pusem pusem	Sine sine
Belik	Saç örgüsü
Saça	Saçayak
He herif	Sözbaşı
Göde	Şişman
Kanne	Şişe
Aşmalık	Şaka, latife
Huralı	Şen, neşeli
Sa	Şap
Sırkıtmak	Şartlamak
Şimcek	Şimdilik
Hap	Sırta binmek
Tırık	Zaif
Dinkirdemek	Sarsılmak
Sallangaç	Salıncak
Tap	Sıra
Künçü	Susam
Cere	Su küpü
Rişkit	Sucuk
Tepiz	Toplu iğne
Kuzlamak	Yumurtlamak
Pin	Tavuk kümesi
Çırnak, çınlak	Tırnak
Deveme	Topaç
Garip	Fakir
Fennus	Fener
Amaç, yamaç	Karşı taraf
Gödük	Kısa

Simsarlama	Kararlama
Firengi	Kapı kilidi
Keşkeşli	Kırmalı
Sıtaralı	Kıymetli
Guraybe	Kurabiye
Çangı	Kıvılcım
Uma	Kaba et
Çemkirmek	Karşılık vermek
Gidişmek	Kaşınmak
Yuğun	Kalın
Kekil	Kâkül
Dikilmek	Girmek
Cangama	Gürültü
Hizver	Kömür tozu
Harzuval	Demir tozu
Salmak	Göndermek
Paslı	Kirli
Kotey	Güneş görmiyen yer
Kötey	Güneş gören yer
Taz	Kel
Savuşmak	Geçmek
Püsük	Kedi
Duş	Göğüs
Keşiflemek	Gözetlemek
Ger	Leke
Göv	Mavi
Meres	Miras
Şakşak	Maşrapa
Burcu burcu	Misk gibi
Pelesek	Mücevher
Pintişmek	Musallat olmak
Süllüm	Merdiven
Melif	Nazik
Yürep	Verev, çapraslama
Alayımız	Hepimiz
Bacı	Hemşire
Çulluk	Hindi
Yalık	Yemeni
Mit mit	Yavaş yavaş
Bitar	Yokuş
Tosmalak	Yus yuvarlak

Müşfika Abdülkadir

HALK ŞİİRLERİ

II

(Birinci seri 19 uncu sayıdadır)

Yine bir dilbere meyil aldırdım
Ağ gerdanda benler zer nişanlıdır
Çift çift olmuş kirpikleri belinir
Zülfünün telleri pek reyhanlıdır.

Bana nisbet çıkmış yolun üstüne
Samur kürk giyinmiş alın üstüne
Taramış saçların belin üstüne
Bir elma yanaklı sim gerdanlıdır.

Ne yaman bağçeli, güllü, goncalı
Sinem urdu bir kirpiği kancalı
Bilmem Ödemişli, bilmem Genceli
İlle yanılmazsam pehlivanlıdır.

Dadalım sarpa düşürdüm yolumu
Gördü gözüm kabul ettim ölümü
Geldi geçti hiç sormadı halimi
Âlâ güzel amma pek elvanlıdır.

***

Gönülden gönüle yol gider derler
Onu sürmeğe bir hoşça can gerek
Doğru söyle yiğit işin doğrusun
Hilebaz olamaz yiğit bön gerek.

Buna kılıç derler aralar açar
Püskürür meydanda al kanlar saçar
Bazı kötülerde öğünür geçer
Yiğit batman döğer gözde hor gerek.

Yüksek kayalarda şahan olamaz
Kısır katırlar da kulun kunlamaz
Bazı hocalar da çalgı dinlemez
Nider kuru ağaç bize din gerek.

Dadaloğlu der ki belim bükülür
Gözümün gevheri yere dökülür
Yalnız taşnan duvar olmaz yıkılır
Kaç yigite ammi dayı el gerek.

***

Cillenlerde bir güzele uğradım

Gümüş nalın giyer altın halınan
Onun her bakışı bin gazi değer
Şu dünyada baha yetmez malınan.

İntarisin giydirsinler sivayi
Hiç giymesin atlas ile dibayı
Beş yüz arşın yüksek olsun sarayı
Al yanağa gün değmesin yılınan.

İnanmıyan gelsin baksın meşkıne
Altın tasda bade içmiş aşkına
Ben ilayık gördüm sultan köşküne
Dört çevresi sümbül ilen gülinen.

Ben ilayık gördüm onu paşaya
Arap köle tayınını taşıya
Yurttan yurda bindirsinler koşuya
Göçebede böyle gitsin elinen.

Dadaloğlu bunu söyler yolunan
Ebruları sırmayılan telinen
Sallanı sallanı gidiyor mayan
Gezdir zalım yeşililen alınan.

*
* *

Yükseklerde şahan gibi süzülür
Enginlerde durna gibi düzülür
Haçan dostu ansam gönlüm üzülür
Şimdi döndüm düzen tutmaz tele ben.

Adama bakışta bir hoşça bakar
O dostun hasreti sinemi yakar
Ağ göğüs arası misk gibi kokar
Bülbül gibi konaidin dala ben.

Dadaloğlu der ki zatı zatınan
Bir güzel sevdim ben pek firkatinen
Önü sinebentli bir al atınan
Düşeyidin o dost ile yola ben.

III

Giyme sarı donu gam gelir başa
Ötüşün benzettim gökteki kuşa
Yorma ela gözlüm kendini boşa
Yollar ırak düştü varılmaz oldu.

Kış gelince duman bürür dağları
Viran olmuş mor sümbüllü bağları
Deli gönül abdal eder beyleri
Bağçende güllerin dürülmez oldu.

Nefesin misk olmuş karanfil kokar
Dilinden dişinden şekerler akar
Altun bileziğin koluna takar
Uçtu gönül kuşu yorulmaz oldu.

Tepeden tırnağa methettim seni
Zahmetin çok çektim ikrarın hani
Kemendin boynumda külettin beni
Sevdalar başımdan ayrılmaz oldu.

Taramış perçemin dökmüş gerdana
Ağlamaktan döndü gözlerim kana
Yanar ateşlere sefil Pervane
Asır döndü işler görülmez oldu.

*
* *

Felek benden şikâyetim sorarsan
Yıktın benim Bağdat gibi şanımı
Elbet Mecnun olan Leylâsın arar
Yitirdim namnsu bilmem ârımı.

Mihnet için bu dünyaya getürdün
Gonca güller har içinde bitürdün
Bir dert verdin hezar bine yetürdün
Gece gündüz artırırsın zarımı.

Firkat ile ağlayanlar güleydi
Hasta halin sağ olanlar bileydi
Unulmaz derdime derman olaydı
Sarfedeydim elde olan varımı.

Şeker oldum şerbetlere ezildim
Durna gibi katarlara dizildim
Şimdi deli defterine yazıldım
Bilmez oldum zararımı, kârımı.

Pervane der hicran derdine yandım
Geyindim karayı al yeşil sandım
Virane bekçisi baykuşa döndüm
Aldırdım elimden nazlı yârımı.

*
* *

Erzurum elinin gülü çiçeği
Kokar burcu burcu gülleri nazlı
Dünyada varlığın terkeder gören
Cıvıl cıvıl söyler dilleri nazlı.

Yoldurmuş goncasın kadrini bilmez
Arasan cihanı misli bulunmaz
Kader olmayınca kıymet bilinmez
Taramış peçemin telleri nazlı.

Geriden seyrettim usuldür boyu
Aslın bilmem ama güzeldir huyu
Bilmem huri melek peri mi soyu
Zer kemer kuşanır belleri nazlı.

Oturmuşta cilâ verir üstüne
Dayanılmaz şivesine nazına
Kara kaş altında ela gözüne
Siyah sürme çeker elleri nazlı.

Gizli yara çeken durmayıp inler
Pervanem feryadın sevdiğin dinler.
Ak gerdan altında püskürme benler
Al yanak şakıyor gülleri nazlı.

*
* *

Vurdun sineme yarayı
Bu sitemler azdır bana
Kul ettin kapında beni
Fikirlerin nazdır bana.

Âdet değil alam satın
Varımı vereyim bütün
İnci mercan yaldız altun
Gerdanına dizdir bana.

Açılmış gülün hepisi
Güzeldir dostun yapısı
Bulmuşum bağçe kapısı
İzin verde gezdir bana.

Arayup yârimi bulam
Söyledüp gönlünü alam
Aylık ver kâtibin olam
Gizli sırrın yazdır bana.

Yaraşıyor düğmelerin
Perçeminde eğmelerin
Ak göksünde memelerin
Kerem eyle çözdür bana.

Pervanem gelmez aynına
Dolayım kolum boynuna

ANADOLUDA
BOZKURT

IV

(Birinci, ikinci ve üçüncü makaleler 12, 14, 18 numaralı nushalardadır.)

1 — *Eniğini kaptırmış Bozkurda döndüm.*

Ali mantar köyünde Hanefi ağa yukardaki atalar sözünü söyledikten sonra teşrih ederek dedi ki: «Allah

Aç yorganı al koynuna
Gözlerini süzdür bana.

*
* *

Hasta düştüm hey ağa
Halim bilmez sağlar şimdi
Düşman gibi dost karşımda
Zülüflerin bağlar şimdi.

. . . .

Geçti mihnetin zamanı
Yitirdim kaşı kemanı
Gözüm yaşı çağlar şimdi.

Deli oldum kalman sözüme
Dost hançer urdu özüme
O yâr bakmayor yüzüme
Yas çekecek çağlar şimdi.

Firkat odu yaktı canım
Feryat ile geçer ömrüm
Yaralandım akar kanım
Yâr yitiren ağlar şimdi.

Bu elleri terketmeli
Koyup gurbete gitmeli
Eski günü unutmalı
Bize vatan dağlar şimdi.

Pervanem der candan bezdim
Bostanım bagçem bozdum
Emek çeküp güller dizdim
Viran oldu bağlar şimdi.

Mehmet Halit

insanı eniğini kaptırmış bozkurda döndürmesin, adamın böyle günlerinde gözüne bir şey görünmez, biz Antep harbinde tıpkı eniğini kaptırmış bozkurda dönmüştük.»
22-5-931

2 — *Bizim aslımız kurttur, kaygumuz yurttur.*
22-5 931

Ali mantarlı Hanefi ağa ikinci atalar sözünü söylerken geniş bir göğüs geçirdi ve ilâve ederek dedi ki: «Aslı bozkurt olanın kaygusu yurt olur, yurdunu sevmeyen ve kendine yurt tutmayan tavşandır, insanlar tavşana değil, kurda benzemelidir.»

3 — *Arslan kurdu görünce korkusundan işer.*
1-6-931

Mülk köyünde Kadir ağa bunu Yemende asker iken gözüyle görmüş olan bir köylüsünden işitmiş ve vakaya katiyen inanmıştır. Bunu herkes Kadir ağa gibi tastik etmektedir.

4 — *Kurt ulusundan gördüğün işler.*

Ayıntapta Hüseyin beyden işittiğim bu atalar sözünü Kadir ağaya söyledim, o da hakikat olduğunu tastık etti.
3-4-931

5 — *Tilkiık var baş keser kurdun adı yamandır.*
6-4-931

Bunu da Ayıntap Cümhuriyet H. F. kâtibi Kâmil beyden dinledim. Buralarda bu herkesin dilinde dolaşır.

6 — Rusyada esir iken tatarlarla temas eden Belviren köyü muallimi Şahin bey diyor ki: Rusyada bulunduğum zaman tatarın biri bana vaktile bozkurdun biri sahrada yolunu şaşıran ve susuz kalan bir orduya rehberlik ederek orduyu selâmete çıkarmıştır dedi ve kurda dair çok hürmetkâr cümleler kullandı.
28-2-931

7 — Ayıntapta Hüseyin bey şu fıkrayı aynen not defterime yazmıştır.

«Kurda şu davarı güden mi demişler, oturmuş ağlamış ve hangi yumuşuğunuzdan yön çevirdimde bunu söyleyorsunuz demiş. bu kurdun aynı zamanda kurnaz bir hayvan olduğunu da isbat etmektedir.
3-4 931

8 — Ayıntap Jandarma alay kumandanı kurt hakkında görüştüğümüz bir sırada sohbetimize iştirâk ile dediler ki: ben Samsun, Uzunköprü, Merzifon taraflarında çocuğu olmıyan adamların kurda çocuk adadıklarını gördüm ve bu doğan çocuğun adına bir de kurt ilâve ettiklerini defatle işittim.
10-3 931

Görüyorsunuz ki kurt Türk toteminde oldukça mühim bir mevki işgal etmektedir. Bu, bugün halk arasında intişar eden (Bozkurt) hikâye ve tevatürlerile sabit olmaktadır.

Bozkurt rivayetleri yalnız köylerde olmayup şehirlerde de az çok kuvvetini tanıtmış bir vaziyettedir.

SİNOP KÖY DÜĞÜNLERİ [1]

1 — Düğünden evvel; dünürlük, kalın başlığı görmek, nişan ve nikâh. 2 — Düğün, güleş, kına gecesi, dürü götürmek, gelin alma, yılarlık, üzengilik, zifaf, duvak günü. 3 — Düğünden sonra bazı âdetler: küsülük vermek, dürü çıkarmak.

Evlendirilecek erkeğin annesile kadın akrabasından mürekkep bir heyet evvelce aralarında kararlaştırılan veya tavsiye edilen kız için sıra ile iki hafta «Dünürlük» e giderler. [2] Bu müddet zarfında kızın ev hali de, bir alıcı gözüyle, iyiden iyiye tetkik edilir. Kız beğenilmişse üçüncü haftasında söz kesilir. Söz kesilmesini müteakip tarafeyn arasında tekarrür eden bir günde «Kalın başlığı görmek» âdeti yapılır ve bu meyanda nikâh da aktolunur.

Nikâh ve düğüne tekaddüm eden, kalın başlığı görmek âdeti hususî bir merasime tabidir. O gün erkek evinde, müsait değilse tensip edilen diğer bir evde, erkeğin ve kızın baba veya anaları, köyün imamı, muhtarı, uslulariyle sair davetlilerden ibaret bir heyet toplanır. Bu içtimada, oğlan tarafının kıza, kız tarafının oğlana vereceği eşya mütekabilen yazılır ve kısmı azamı da gösterilir. Kız tarafına gerek eşyanın tamam ve gerek daha bir istiyecekleri olup olmadığı sorulur. Bunlar, eşyayı tetkik ve tamamsa muvâfakat beyan eder. Badehu

---

Meselâ Ayıntapta (Kurt gözü sokağı) ve Kiliste (Kurt ağası) çeşmesi bu hususata zıkredilebilecek vesikalarımızdan sayılabilir.

Barak, Elbeyli, Türkmen, Yörük ve Türk köylerinde kurt hakkında yaptığım mükâlemelerde daima kurdun yüksek bir mevki sahibi ve mukaddes hayvanlardan addedildiğini işittim.

Son defa topladığım bu maddelerin teselsül eden makalelerime ilâve edilmesini muvafık görerek muhterem karilerime taktim etmeyi vecibe bildim.

Ali Rıza

---

[1] Sinobun halkıyatını toplarken « Düğünler » epeyce günlerimi işgal eden bir zemini tetkik olmuştu. Bu sahada, derlemeğe muvaffak olduğumuz malumat biri kasaba, diğeri köy düğünlerine ait olmak üzre iki kısımdan mürekkeptir. Bu küçük makale, hemen bütün hususiyetlerile tesbite çalıştığımız « köy düğünleri»ni ihtiva etmektedir. Kasaba düğünlerini ki uzunca bir makale mevzuu teşkil etmek itibarile, müstekılen neşredeceğiz.

Burada, bir noktayı da kısaca zikredelim: halkıyata ait alelumum tetkiklerimiz bundan altı, yedi sene evvel yapılmıştır. Binaenaleyh, gerek bu ve gerek bunu takip edecek olan halk âdet ve ananelerine dair makalelerimiz okunurken bu cihet nazarı dikkate alınmalıdır. Şukadar ki âdet ve ananelerin kısmı azamının elan yaşamakta olduğunu da zikredebiliriz. Bu itibarla, eski notları, hattâ yazılış tarzına bile dokunulmaksızın aynen neşrediyoruz.

[2] Görücülük: Dünür; oğlan anası-dünürşü, kız anası.

heyet içindeki hoca efendi, bilhassa oğlan vekiline hitaben:

«Euzü billah, bismillah, bismillah ve billahi ve ala milleti rasulullah, Bismillah ve billahi ve ala sünneti rasulullah, Bismillah ve billahi ve ala şeriati rasulullah, Allahın emri, peygamberin kavli üzre, hazır olan cemaati müsliminin şehadetleri üzre örtü, döşek, kaftan, kuşak, yedi pare bakır [1], yarım inek [2], ... kuruş nişan olmak kavli üzre ..... kuruş akçe mihri müeccelle olup bakî kalan ..... kuruş mukabelesile eşyayı hibe eyledin mi? diye sorar. Oğlan vekili de «hibe eyledim» cevabını verir. Müteakiben kız vekiline dönerek:

«Aldın kabul eyledin mi»der. O da kabul eylediğini söyler. Kalın başlığı görmek merasiminden sonra «Nikâh»aktolunur. Nikâh da bitince hazırun izaz ve ikram edilmek suretile toplanma hitam bulur.

Nikâhı müteakip, oğlan evi tarafından-ki üç veya beş kişiden mürekkep bir heyet marifetile - kız evine nişan götürülür. Nışan, hemen umumiyetle ya bir yirmilik altın veyahut bır beşibirliktir. Nişanla beraber «Ata yolluğu» [3] ve iki tepsi «helve» yirmi de «katlama» [1] götürmek usuldendir. Helvanın bir tepsisi ve katlamanın da on tanesi kız evinin erkek tarafına verilir. Düğün bazan nişanı müteakip, bazan da bir hafta, bir ay veya daha uzun bir müddet sonra yapılır. Bu arada kasabaya, gelin elbisesile kız evine diğer bazı eşya satın alınmağa gidilir.

Gelin elbisesi namı altında alınan bu eşya; havuz iç [2], bin dallı [3], çarşaf, kundura, çorap, namaz bezi[8], çember [4] ve duvaktan ibarettir. Gelin teli eğer konulacaksa, bu da kasabada bildiklerden birinden ayriyeten tedarik edilir. Şu kadarki gelin eşyası arasında gelin hanıma kına ve babasına sarık, annesine baş örtüsü, entarilik, kardeşine şalvar, caket, palto, amca ve dayılarına birer sarık, hala ve teyzesine de birer şal kuşakla baş örtüsü alınır.

Bu suretle, hazırlığın ikmalini müteakip «Düğün» ün icra edileceği zaman kararlaştırılır. Düğünün kararlaştığı gün oğlan evinden kız evine, kız evinden de oğlan evine «börek» gönderilir. Buna «ekmek

[1] Sacayağı, tencere, sahan, tava, tepsi, tas, liğen ve ibrik.

[2] Oğlan tarafı kıza vereceği ineği evvelce gösterir. Kız tarafı ineğe, mesela kulağını kesmek suretile nişan yaparlar. İşte bu inek kalın başlığına dahil olup kızın malıdır.

[3] Kızın babasına, ekseriyetle 70—100 lira raddesinde verilen bir paradır.

[1] Köylerde saç üstünde pişirilen fodla gibi, fakat daha ince ekmek, yağlı hamursuz.

[2] Kadife üzerine sarı sırma ile dallar işlenmiş, kaba tezyinatı havi gelin elbisesi. Mamafi, bunu ancak zengin köylüler satın alır.

[3] Üzerinde büyük kıtada gül resimlerini havi basma.

[4] Tülbent baş örtüsü.

[5] Baş yemenisi, Üsküdar yazması.

değiştirmek» derler. Düğünün yapılacagından bir iki gün evvel de her iki taraf akraba ve ahibbasını sureti mahsusada pişirilmiş, ufak ufak ekmek göndermek suretile düğüne davet eder. Bu ekmeklere «Okuluk» tabir edilir.

Düğüne, ekseriyetle çarşamba gününden başlanır. Çarşamba gecesi oğlan evinde cümbüş yapılır. Bazan bir taraftan bu ahenk devam ederken, diğer taraftan evin önünde veya yakınındaki münasip bir düzlükte - yakılan ışıklar arasında- güleş yapılır. Düğün sahibi biraz hali, vakti müsaitse, hususile zî nüfuz ağalardansa güleş çarşamba günü tekrar edilir. Bu günkü güleşe, köylü delikanlılardan mada, civardan ünlü pehlivanlar da iştirâk eder. Güleşierde başa bir dana, koç veya koyun; ortaya beş, desteye ve deste altına ikişer arşın basma verilir. Pehlivanların basmaları güleş meydanının calibi nazar bir yerine asılır. Göleşte başöndülü [1] kazanmak için üç pehlivanı sırası ile mağlup etmek şarttır.

Perşembe gecesi, «Kına gecesi» dir. Bu gece, kız tarafının davetlilerile civar komşular gelin evinde akşamdan toplanırlar. Yassıdan sonra gelin hanım heyetin ortasına getirilir ve eline kına konur. Kınayı laalettayin her kadın yakamaz, yani koyamaz. Mutlaka başından tek nikâh geçmiş akrabadan bir kadın, gelinin kınasını koyabilir.

[1] Mükâfat, hediye, bahse konulan şey.

Bazan, bu şeraiti haizse, gelinin sağdıcı da kına koyar. Konulacak kınanın şeklini alelesker, oğlanın annesi tayin eder. Köylerde konulacak kınaların, biri sıvama, diğeri, yüksük olmak üzre iki şekli vardır. Sıvama, bir eli bilek oynağına kadar kâmilen, yüksük ise yalnız parmakların ucunu birinci veya ikinci selamisine kadar kınalamaktır.

Gelin, kınası konurken ağlar ve: « A benim biricik anam, doyup usanmadığım anam. Ocak başı yatağın, kolun, bileğin yastığın olsun. Çamura batsan çıkaranın, ateşe düşsen kaldıranın yok. İşte ben gidiyorum. Seni kimlere bırakayım anam. (Eger kızın babası evvelce ölmüşse o taktirde ilâveten) Dünya muradın görmeyen, kız satıp oğlan evermeyen, her muradı kursağında giden; gençliğine doyamayan babam, bu geceler sana malum olsun babam»diyerek ağıtlanır.

Gelin kınası konduktan soara, yetişkin bir kızın delaletile yatağa yatırılır. Bu esnada hazırundan arzu edenlere de kına yakılır.

Köylerde, kız evinde ancak kına gecesine münhasır olmak üzre ahenk yapılır. Bu ahenk bazan nısfılleyle kadar devam eder. Türküler, maniler [1] söylenir, tef ve

[1] Sinop köylerinde söylenen türküler içide mahalli ve bu itibarla kayda değer bir mahiyeti haiz olanlar yoktur. Bunların hemen hepsi de «turnam, eminem, telgrafın telleri, kesi bağlarında... ilah» gibi umumî türkülerdir. Manilere gelince; bu sahada topladığımız manilerin ellisini köy manileri unvanı altında ayrıca neşretiik.

darbuka ile eğlenilir. Kına gecesinde, oğlan evinden gönderilmiş olan helva ve katlamadan da misafirlere ikram edilir.

Perşembe günü, düğün evine «Dürü» götürülür. Eskiden dürü götürmek de ayrıca bir merasime tabi imiş. Dürüler, küçük çocukların ellerinde mevcut birer değneğin ucuna asılır ve çocuklar önde olmak üzre düğün evine hareket edilirmiş. Eve yaklaşınca dürü getirenler, davul, zurna ile istikbal edilir ve kapının önüne gelindiği zaman da heyeti köçek karşılar, gelenler köçeğin alnına birer birer para yapıştırırlar ve düğün evinden de çocukların değnek ucunda asılı olan öğdülleri toplarlarmış. Bu gün bu âdet metrûk olup, dürüler, bir bohça içinde götürülmektedir. Dürü götürenlerle diğer davetlilere behemehal yemek çıkarmak usuldendir.

Oğlan evine gelen erkek davetliler, eve yakın bir mesafeye gelince, silah atarlar ve beklerler. Düğün evinden derhal davulcular silah sesinin geldiği tarafa sevk olunurlar ve her gelen davetli bu suretle davul, zurna ile karşılanır. Düğün yemekleri ekseriyetle man. car (kara lahana) dolması, keşkek, fasulya (mevsimine göre yaş ve kuru), kabak, pilav, hamur işi ve sütlü aş (sütlaç) dan ibaret olup koyun, kuzu, tavuk, hindi, dolma ve kızartmaları ancak zengin ağaların düğün sofralarında görülebilir.

Dürü getirenlerle sair davetliler oğlan evinde toplanırlar. Dürü ve yemek âdetlerinden sonra, aynı günde, (Gelin alma) hazırlığı başlar. Kız evi, oğlan evinden davul, zurna ve köçek ister. Gelin alma merasiminde gerek güvey ve gerek kız tarafına mensup bir kaç erkek te bulunur. Bunlar aynı zamanda heyetin muhafızıdır.

Oğlan evinde toplanmış olan halk atlara, kağnı arabalarına binerek - önlerinde davul zurna ve köçek olduğn, halde - kız evine giderler.

Heyet burada bir saat kadar istirahat eder. Bu esnada gelin de hazırlanır ve gelini alarak ata, nadiren arabaya bindirirler. Gelin evden çıkarken başından şeker saçarlar. Annesi kızının arkasından:

Ah kızım, ah kızım
Bizi bıraktın, nereye gidiyon
Suyumu kim getirecek
Odunumu kim kesecek
Oraklarımı kim biçecek
Harmanlarımı kim dövecek
Bostanımı ekdin, yemeden gittin
Kabağı ekdin, yemeden gittin
Ak bakraçlar susuz kaldı
Benim evim ıssız kaldı

Diyerek ağlar, ağıtlanır [1].

Geline, ata bindirilmeden evvel, baba ve annesi tarafından «Yılarlık»

[1] Anadolunun bazı yerlerinde, ezcümle Maraş ve havalisinde dinlemiş ve kaydetmiş olduğumuz ağıtların nazım şekilleri ekseriyetle pürüzsüzdür. Hatta, ihtiva ettikleri duygular itibarile de dikkat ve tetkıka şayandırlar. Halbuki, sinopta dinlediğimiz ağıtlar hep böyle alelade bir mahiyeti haizdir.

- ki buna yederlik de derler - bir inek verilir. Kızın sandık, sepet gibi eşyası da bir arabaya konur. Arabanın arkasına da inek bağlanır ve bu suretle yedeklik de beraber gider. İkindiye doğru oğlan evine hareket edilir. Yolda gelinin, sağdıç atının başını oğlan kardeşi veya amcası kolunu tutar. Kayın peder de, mevcutsa, atın önünde veya yanında gider.

Gelin, oğlan evine gelince, attan inmez, kapı önünde durur ve «Üzengilik» ister. Geline üzengilik olarak ya meyva veren bir ağaç, - eğer güveyin malı müsaitse - bir kaç koyun, yahut bir inek verilir. Aynı zamanda gelin hanımın başından ya para veya buğday, şeker saçılır. Bazan verilen ineğin yarısı (kalın başlığı) yarısı da üzengilik addedilir. Bu esnada gelinin eline su dolu küçük bir toprak testi de verilir. Gelin, bu testideki suyu atın başından döker ve testiyi de yere atarak kırar.

Bunu müteakıp dört kişi gelini yere ayak bastırmadan eve çıkarır ve gerdeğe, gelin odasına oturturlar. Gelin odasında, gelinin çeyizi asılmak suretile teşhir olunur. Bu merasim de perşembe günü akşamına kadar nihayet bulur.

Cuma gecesi (zifaf) gecesidir. Bu gece, erkeğin yanına arkadaşlarından birini (Sağdıç) olarak verirler. Akşam ezanından bir saat sonra, köyün ihtiyar heyeti ve güveyin sağdıcı birlikte olduğu halde, güvey kapıya kadar getirilir. Bunlar, güveyi kapıdan içeriye bırakır ve tabanca atarak çekilirler. İçeride ihtiyar bir kadın bekler. Bu kadın güveyi elinden tutarak çiftleri musafaha eitirir. Cuma günü, sabahleyin güvey pencereden tabanca atar. Bunu işiden sağdıç davul, zurna ile kapının önüne gelir. Sağdıç güveyi alarak dışarı çıkarlar. Kapının önünde davullar çalar ve bu esnada yine bir kaç el silâh atılır. Silah sesini işinden kız tarafı çok memnundur.

Güvey, kız baba ve annesinin ellerini öper. Güvey el öpmekle meşgul iken, komşu kadınlar yine oğlan evinde toplanır. Gelini ortaya getirirler, türkü söyliyerek oynarlar, hatta ekseriyetle gelini de oynatırlar. Bakire olup olmadığı anlaşılmak için yatak çarşafını getirerek bakarlar. Kan gürülünce ahenk bir kat daha fazlalaşır. Buna «Duvak günü» de derler.

Yemekler yenilir, müteakıben, esasen intizarda bulunan «Ana» halkını (Yani kızın anna ve diğer kadın akraba ve yakın komşularından mürekkep halkı) davullarla almağa giderler. Ana halkı oğlan evinin önüne gelince; davulcular çalar, biraz sonra davullarını yere yatırırlar ve gelen halk da üstüne, birer birer para atarlar. Evde kaynananın altına ayrıca birer döşek sererler. Heyet çıkarılmak suretile, izaz ve ikram edilir, şu suretle çarşamba gecesinden başlayan düğün cuma günü öğleden sonra biter.

Düğünden sonra, buna mütefer-

ri olmak üzre, bir iki merasim daha mevcuttur. Düğünün hitamını takip eden birinci hafta, yani ikinci cuma oğlan tarafından kızın baba ve annesi «kişimiz var, buyurun» diye davet edilir. Bittabi evde yemekler yapılır. Bugün, gelinin gerdekte asılı olan çeyizi de (çeyiz bir hafta müddetld kaldırılmaz) babasına gösterilir.

Üçüncü cuma ise kız tarafı, oğlan tarafını davet eder. Kız evinde de yemekler ihzar olunur. Sofrada güvey ve gelin «küserler» yemek yemezler, Sofra halkından biri, evvelâ kayın pedere: «güveyin yemek yemiyor, küsülük istiyor, ne vereceksin?» der kayın peder hal ve vakti müsaitse bir kaç koyun küsülük verir. Müsait değilse elma, armut gibi meyveli bir kaç ağaç verir. Müteakiben kız anasına kadınlardan biri: «kızın yemek yemiyor, küsülük istiyor, sen de ne vereceksin» der, kız anası da münasip bir küsülük verir. Güvey ve gelin bu suretle küsülüklerini alınca yemek yerler. Ayancık taraflarında, bu son merasime «Evelli» tabir ederler.

Yemekler yenildikten sonra, münhasıran oğlan ve kız evi arasında «dürüçıkarma» başlar. Gerek güvey ve gerek kız halkını teşkil eden «baba, anne, kardeş, teyze, hala ve amca gibi» akrabalar beyninde dürü teatı olunur.

Dürü karşılıklı, yani behemehal dürü verene verilir ve bundan sonra düğünün bütün merasimi de nihayet bulmuş olur. **Mehmet Şakir**

İZMİR VE CİVARINDA

ÇOCUK HAKKINDA İNANMALAR

1) Çocuk parmaklarını emerse yalnız babadan öksüz kalacağına itikat edilir.

2) Çocuk iki elinin avuçlarını açık olarak yekdiğerine tatbik eder ve bu şekilde bacaklarının arasına koyarak uyursa anadan babadan öksüz kalır.

3) Çocuk ellerini ayrı ayrı yumarak koltuklarının altına koyar ve bu suretle uyursa kimsesiz olur.

4) Çocuk ellerini ensesine koyar ve arkası üstü yatarak bu şekilde uyursa ömrü kısa olur.

5) Çocuk muayyen olan vaktinden daha geç konuşursa bulaşık suyunun en son temiz kısmından bir miktar bir kaç sabah içirilir.

6) Çocuk zamanında yürüyemezse üç cuma öğle vakti selâ okunurken iki kız çocuğun iki kolundan tutarak üç yol ağzında çocuğun yüzü kıbleye müteveccih olarak ayakları yerden kaldırılmak suretile sallarlar.

7) Müzmin sıtması olan bir hastaya veya sar'a illetine müptelâ olanlara yedi yaşına gelmiyen erkek çocuğun idrarını içirirler.

8) Çocuk uyurken ellerini kulaklarına doğru götürerek veyahut göğsü üzerine bağlıyarak uyursa âlim ve hayırlı olacağına delildir.

9) Kundakta bulunan çocuk ellerini daima kapalı yani yumruğunu sıkarak durursa hasis ve pinti ola-

KONYA'DA
TEKERLEMELER, EĞLENCELER

1— İplik gibi uzarım, ben bu işe kızarım.

2— Enbelle (1) karayı, (1) geçiver orayı.

3— Elli dirhem kıyma, geri yanını duyma.

4— Karadeniz fırtına, al pırtını sırtına.

5— Milidos milidos, içi düşman dili dost.

6— Vay arka vay arka, kimi utana kimi korka.

7— Sapan yatır kayiş yok, imam okur keyiş yok.

8— Kaş ile göz, kusuru söz.

9— Yere bakan, yürek yakan.

10— Hani benim armudum, eskiden de varmıydın.

11— Gelin gelin getirin, gelin geçin oturun.
Buna imam evi derler, ne yiyin ne götürün.

12— Allahı bir bil, peygamberi hak bil,
Pekmezi kara yoğurdu ak bil,
Yoğurt ak peygamber hak,
Akşamlayın erken yat
Sabahlayın erken kalk
Üç buçuğun kazanmasına bak.

13— İşini bilen, aşını bilen, eşini bilen.

14— Abbası bilmez, papazı bilmez ölmüş dimitriye vay vasil çağırır.

15— Kazan kazan yekidi, kazanmasın yekidi, sen kazandın el yedi, var topuzu yegidi. (2)

16— Elverir diyen ev yapmış,
Elvermez diyen ev yıkmış.

* *

İki evli bir adamın sözleri

Birinin adı hedik (3)
Birinin adı düdük
İki evlendik acap . . . yedik.
Yandım Allah iki avrat elinden
Kurtulaydım şu domuzun dilinden.

Birinin adı hediye
Birinin adı dudiye
Birini döğsem ikisi birden gider kadıya

(1) Kara: Merkepten kinaye, Enbelle: hayvan sürmeğe mahsus ucu sivri değnek.

(2) Gidi: Fena adam.

(3) Hediyenin küçültülmüş şekli

---

cağına hükmedilir. Ellerini daima açık tutarsa eli açık hatta müsrif olacağına delâlet eder.

10) Çocuk vakitli vakitsiz uyursa aptal olacağına itikat edilir.

11) Yeni doğan çocuğun göbeği bir karıştan biraz fazla uzunlukta kesilirse sesi güzel olacağına kanaat edilir.

12) Çocuk dişlerini gıcırdatırsa bunu iyi saymazlar ve vaz geçirmek için babasının terliğinin tersi ile uyurken ağzına üç defa yavaşça vururlar.

Raife

ESEL ESEL HANIM

MASAL

Vaktile bir paşanın üç kızı varmış. Paşa bunlara bir altın top yaptırmış. Bu topu bir gün büyük kızına vermiş:

— Al bakalım, demiş, bunu kolunun bütün kuvvetile pencereden fırlatıp at, top kimin evinin üstüne düşerse, seni o eve gelin vereceğim.

Paşanın büyük kızı topu eline almış. Babasının emri mucibince saray pencerelerinin birinden fırlatıp atmış. Top bir paşanın evine düşmüş. Babası da kızını o paşanın oğluna nikâh edip vermiş.

Aradan bir zaman geçtikten sonra paşa ortanca kızını çağırmış. Topu verdikten soura:

— Al bakalım, sen de at, taliini dene. Topu kimin evinin üzerine düşürürsen seni oraya gelin vereceğim.

Demiş. Ortanca kız da topu pencereden atmış. Bu sefer top yine bir paşanın evine düşmüş. Ortanca kız da oraya gelin gitmiş. Sıra bu defa küçük kıza gelmiş. Paşa ona da topu vererek:

— Haydi sen de kısmetini bul bakalım.

Demiş. Küçük kız da ablaları gibi topu fırlatıp pencereden atmış. Ablaları gibi topu bir paşa evine düşürememiş, bir değirmencinin evine düşürmüş. Paşa bunu görünce topu geri aldırmış. Kızına:

— Bir daha at, dikkat et, buda olmazsa bir daha tecrübe edeceksin, üçüncü atış son atıştır.

Kız topu yine atmış, bu sefer de değirmencinin evine düşürmüş. Paşa kızarak küçük kıza dönmüş, haykırmış:

— Gözünü aç, yine oraya düşürürsen değirmencinin evine gitmeğe mecbur olacaksın.

Küçük kız topu tekrar atmış, yine değirmencinin evine düşünce paşa:

— Kızım kısmetin bu imiş, hak oyunu üçtür. Sen de topu üç defa attın, hep aynı yere düştü, demek taliin böyle imiş diyerek küçük kızı değirmenciye nikâh etmiş, değirmencinin evine gelin yollamış.

Kız değirmencinin evinde taline küsmüş otururken bir gün gebe olduğunu anlamış. Allah ne gösterecek diye beklemiş. Böylece dokuz ay geçmiş. Doğuracağı zaman yaklaşmış. Bu sıralarda ablaları

Yandım Allah kel avradın elinden
Kurtulaydım şu domuzun dilinden.

Birisi un çuvalından un savurur
Birisi buğday çuvalından buğday kavurur.
Anaları gezmeğe gitmiş çocukları açlıktan bağırır
Yandım Allah iki avrat elinden
Kurtulaydım domuzların dilinden.

M. Zeki

kendisini hamama çağırmışlar. Küçük kız hazırlanmış, evinde, elinde ne varsa giyinmiş, hamama gitmiş. Hamamda ablalarile birlikte yıkanmış, onlar güldüğü için bu da gülmüş, hiç oduncu karısı olduğunu anlatmamış. Ablalarının yanında o da paşa karısı imiş gibi neşeli durmuş. Nihayet ablaları temizlenmişler, dışarı çıkmışlar. İkisi de küçük kardeşleri hamamda iken giyinmişler, hamamcıya:

— Paramızı içerdeki kardeşimiz verecek.

Demişler, çıkıp gitmişler. Küçük kız, dışarı çıkınca ablalarının gittiğini öğrenmiş. O da hazırlanarak çıkmak istemiş. Hamamcı:

— Parayı siz verecekmişsiniz.

Diyince şaşırıp kalmış. Fakat hiç bir şey sezdirmeden hamamcıya sormuş:

— Ablalarım para vermedilermi?

— Hayır.

— O halde ben üzerime para almamıştım, şimdi gideyim, yarın sabah paranı getiririm.

— Nasıl olur?

Bu sözleşmeden sonra hamamcı küçük kızı dışarı çıkarmamış. Kız o gece hamamda kalmış. Ablalarının yaptığı fenalığı düşünerek oturürken sancısı tutmuş. Tam çocuk doğacağı zaman hamamın kubbelerinden on ebe inmiş, çocuğu doğurtmuşlar, yıkamışlar, kundaklamışlar. Bunlardan biri:

— Bu kızın adı Esel Esel hanım olsun.

Demiş. Diğeri:

— Ağladıkça gözlerinden inci dökülsün.

Üçüncüsü:

— Güldükçe yanaklarında güller açılsın.

Dördüncüsü:

— Yıkandıkça döküldüğü sular altun olup saçılsın.

Beşincisi:

— Yürüdüğü yerde çayır çimen yetişsin.

Altıncısı:

— Esel Esel hanım, sen kocaya giderken çeyiz yapma, biz yaparız, filân yerde büyük bir taş vardır, o taşın yanına gelirsin, «Esel Esel hanımın ebeleri» diye bize seslenirsin, «Esel Esel hanım kocaya gidiyor gelin» dersin. Öbür ebeler de aynı sözleri tekrarlamışlar.

Sabah olmuş. Hamamcı gelmiş, gece hamamda bıraktığı kadının kucağında bir çocuk ve yanında bir çok inci, altın görünce sevinmiş, kadına nasıl ikram edeceğini, nereye oturtup neler söyliyeceğini şaşırmış, Derken küçük kız çarşafını giymiş, çocuğunu alıp evine dönmüş.

Evde çocuk ağladıkça gözlerinden inci dökülmüş, güldükçe yüzünde güller açılmış, annesi yıkadıkça ortalığa altınlar saçılmış. Çocuğun babası olan değirmenci fakir bir adamken 'çabucacık zengin oluvermiş. Paşanın konağından büyük konak yaptırmış. Bu hadiseden sonra Esel Esel hanımın ağladıkça gözlerinden inci döküldüğü,

güldükçe yüzünde güller açıldığını, yıkandıkça etrafa altınlar saçıldığını yer yüzünde işitmiyen kalmamış. Esel Esel hanım bir az büyümüş, mektebe gitmeğe başlamış. Bütün yürüdüğü yerler çimen olmuş. Karda yürüse bile geçtiği yerlerde hemen çayır bitermiş.

Esel Esel hanım on üç on dört yaşına girince Hint padişahının oğlu kendisile evlenmek istemiş. İkisi nikâhlanmışlar. Düğün zamanı yaklaşmış. Esel Esel hanımın paşa karısı olan teyzeleri «gelinle arabaya biz bineceğiz» demişler. Tuzlu bir şey yapmışlar, düğün günü Esel Esel hanıma yedirmişler. O sırada, hamamda doğurduğu zaman kubbeden inen ebelerin söyledikleri kızın annesinin aklına gelmiş, ebelerin tarif ettikleri taşın yanına gitmiş:

—Esel Esel hanımın ebeleri, Esel Esel hanım kocaya gidiyor gelin.

Diye haykırmış. Taş açılmış. kırk sandık çeyiz, kırk da halayık çıkmış. Kadın bunları alıp gelmiş. Çeyizi arabalara doldurmuşlar. Teyzeleri de gelin ile birlikte arabaya binmişler. Gelin alayı yola düzülmüş. Esel Esel hanım yolda susamış. Teyzelerinden su istemiş. Bunlardan biri:

— Su bir gözedir, bir gözünü ver, bir bardak su vereyim.

Demiş. Kız biraz sabretmiş. Bir vakit daha yol gitmişler. Esel Esel hanım dayanamıyacak hale gelmiş, tekrar su istemiş, teyzeleri:

— Bir gözünü ver, bir bardak su verelim.

Demişler. Bunun üzerine Esel Esel hanım çaresiz kalmış. Bir gözünü vermiş. Teyzelerinin verdiği bir bardak suyu içmiş. Bir az daha gitmişler, kız yine susamış. Teyzelerinden su istemiş. Teyzeleri de:

— Öbür gözünü de ver, bir bardak su verelim.

Demişler. Esel Esel hanım sabretmiş. Fakat dayanamamış, bir bardak su alarak öbür gözünü de vermiş, gözsüz kalmış. O vakit teyzeleri Esel Esel hanımı soymuşlar. Gelin elbiselerini kendi kızlarına giydirmişler. Esel Esel hanımı da kimse görmeden arabanın kapısını açıp dışarı bırakmışlar. Kız başına gelen felâketi anlamış. Susuzluğa sabredemediğine pişman olmuş. Fakat ne yapacak. İş olmuş, bitmiş, teyzeleri muratlarına ermişler.

Alay yürümüş, Hint padişahının sarayı önüne gelmiş. Gelin arabadan indirilmiş, koltuk yapılmış. o gün yüz yazısı, ertesi gün paça olmuş. Bu suretle düğün bitmiş. Fakat Hint padişahının oğlu bir gün, beş gün, on gün, bir ay sabretmiş, karısının güldüğü zaman yanağında güller açtığını, yürüdüğü yerde çimen bittiğini, ağlayınca gözlerinden inciler döküldüğünü, yıkanınca ortalığa altınlar saçıldığını bir defa olsun görmeğe muvaffak olamamış. Bunun üzerine bir gün karısına sormuş:

— Hani sen güldüğün zaman yanaklarında güller açarmış, yürüdüğün zaman gezdiğin yerde çimen bitermiş, ağlayınca gözlerinden inciler dökülürmüş, yıkanınca etrafa altınlar saçılırmış. Ben bunların birine şimdiye kadar tesadüf etmedim. Acaba bunlar yalanmıdır?

Kız cevap vermiş:

— A, hiç yalan olur mu, bunları sen görmedinse görenler çok, fakat elbette bir gün sen de göreceksin, her şeyin vakti var.

Hint padişahının oğlu susmuş, daha bir müddet beklemeği muvafık görmüş. Lâkin kızın getirdiği çeyiz sandıkları da bir türlü açılamazmış. Gelin uğraşır, gelinin anası uğraşır, Hint padişahının oğlu uğraşır, sandıkları ne açmağa, ne kırmağa muvaffak olamazlarmış. Bu gidiş Hint padişahının oğlunu şüpheye düşürmüş ama ses çıkarmamış.

Öte tarafta oduncunun kızı Esel Esel hanımı bırakıldığı yerde bir ihtiyar görmüş, bakmış ki gözsüz bir kız yalnız başına oturmuş ağlıyor, yanında da bir yığın inci duruyor. İhtiyar hemen kızın yanına gelmiş:

— Kızım sen kimsin, nesin, burada tek başına ne arıyorsun, niçin ağlıyorsun, demiş. Esel Esel hanım da başından geçenleri birer birer anlatmış. Nihayet kendisini alıp evine götürmesi için ihtiyara yalvarmış:

— Babacığım, beni alıp evine götür, sana yük olmam, zarar vermem, bilâkis elimden geldiği kadar yardım ederim,

— İyi ama kızım, benim bir karım, bir de senin gibi kızım var. Ben onlara bakmaktan acizim. Bir de seni alıp götürürsem halim nice olur?

Bunları söylemekle beraber ihtiyar, kızın yalvarmasına tahammül edememiş. Esel Esel hanımı alıp evine götürmüş. Kapıdan içeri girer girmez, ihtiyarın karısı haykırmış:

— Bu ne ayul, bunu da nereden buldun, biz kendi karnımızı doyuramıyoruz, buna nasıl bakarız?

Fakat ihtiyarın kızı atılmış:

— Zarar yok anne demiş, Allah bize ne verirse o da onunla doyar, elin garibini kırma.

Kızın iyi kalpliliği sayesinde Esel Esel hanım ihtiyarın evinde kalmış. Bir kaç gün geçmiş. Esel Esel hanım yıkanmak istemiş. İhtiyarın kızı su ısıtmış. Esel Esel hanım suyu başına dökünce, etrafa altınlar saçılmağa başlamış. İhtiyarın kızı bunu görünce bir taraftan sevinmiş, diğer taraftan annesine seslenmiş. Annesi gelmiş. Hali görünce o da sevinmiş. İhtiyarın kızı Esel Esel hanımı yıkamış, annesi de dökülen altınları toplamış. Kızı evdeki en iyi silceklere sarmışlar, köşeye geçirmişler, kurulamışlar, en güzel ve değerli elbiseleri giydirmişler. Bu ikram kızın hoşuna gitmiş. Gülmeğe başlamış. Gülünce de yanaklarında güller açılmış. Akşama ihtiyar eve gelince keyfiyeti anlatmışlar. İhtiyar da sevinmiş, allaha şükür etmiş. Böyle otururlarken Eselesel hanım demiş ki:

— Ben gülünce yanağımda açan gülleri al, bunlardan bir demet yap, git padişahın sarayı önünde sat. Eğer gülleri ehaliden biri isterse ucuzca ver, eğer gülleri saraydan almak isterlerse, ben bunları para ile satmam, öyle ise bahası nedir derlerse bir çift gözdür, de.

Ertesi gün kız gülmüş, yanağında güller açmış. İhtiyar hemen bunları toplamış, demet yapmış, sarayın önüne giderek satmağa başlamış:

— Gül alan, gül alan

Hind padişahının sarayından çıkmışlar, güllerin kaç para olduğunu sormuşlar. İhtiyar«bunları para ile değil, bir çift göze satıyorum.» Demiş. O zaman gelin hanım, Esel Esel hanımın gözlerini hatırlamış. Getirip gözleri vermiş, gülleri almış. Akşam olmuş, Hind padişahının oğlu saraya dönmüş. Hanım hemen :

— Bak şehzadem, demiş, bugün keyfim geldi, güldüm, yanağımda güller açıldı, demet yapup sizin için sakladım.

Diğer taraftan ihtiyar gözleri almış, doğru evine gelmiş, kız gözlerini yerine koymuş, eskisinden daha iyi görmeye başlamış. Bunun üzerine bir araba getirterek binmiş. Padişahın sarayına gitmiş. Şehzadenin dairesine girmiş. O sırada şehzade odasında uyumakta imiş. Şehzadenin dairesinde Esel Esel hanımı kırk halayık karşılamış, ağırlamış, ikram etmişler. Esel Esel hanım kahve, şerbet içtikten sonra şehzadenin uyuduğu odaya girmiş. Kendi çeyiz sandıklarını orada dizili bulmuş.Helcanlanmeş, sandıklardan her birinin başında biraz ağlamış. Gözlerinden dökülen yaşlar hemen inci olarak sandıkların önüne saçılmış. O sırada şehzade uyanmış, bakmış ki bir genç kız sandıkların önünde ağlıyor, gözlerinden dökülen yaşlar hemen inci olup saçılıyor. Şehzade kıza sormuş :

— İn misin, cin misin ?

Kız cevap vermiş :

— Ne inim, ne de cinim, sizin gibi adam oğluyum

— O halde buraye nasıl girdin, ne arıyorsun, niçin ağlıyorsun.

Kız başından geçenleri birer birer anlatmış. Meğer o esnada şehzadenin hanımı hamamda imiş. Odasında bir şey unutmuş.Unuttuğu şeyi almak için bir halayık yollamış. Halayık şehzadenin bir genç kızla konuştuğunu görmüş,gidip hanıma haber vermiş. Şehzadenin kaynanası derhal işin farkına varmış:

— Gözler nerede, gözleri ne yaptın, demiş. Kızı da gözleri verip bir demet gül aldığını söylemiş. Anası :

— İşte kız gözlerini takıp geldi, şimdi ne yapacağız, diye dizlerini dövmeğe başlamış. Hamamdan çıkmışlar, saraya gelince ortalığın alt üst olduğunu görmüşler. Şehzade kendilerini huzuruna çağırtmış, her birine sormuş :

— Mesele anlaşıldı, bana ettiğiniz meydana çıktı, şimdi kırk katır mı istersiniz, kırk satır mı ?

Kızla anası cevap vermişler :

— Kırk satır düşmanlarımızın boynuna olsun, bize kırk katır verin ki memleketimize gidelim.

Bunları o zaman kırk katırın kuyruğuna bağlamışlar, dağdan dağa salmışlar. Ötede derhal düğün kurulmuş, kırk gün kırk gece şenlik yapılmış, Eselesel hanımla Hind padisahının oğlu evlenmişler, her ikisi muratlarına nail olmuşlar. Onlara masal, bizlere sağlık.

Hamamizade İhsan

ÇUVAŞLARDA AY ADLARI

Eski Türk takvimlerindeki, adetlerle adlanan, Türk ayları adlarını [1] bugünkü Türk kavimleri arasında, belki, en çok muhafaza eden Yakut Türkleridir. Bunlarda, yıl Mayıs ayı ile başlıyarak, eski Türk takvimi aylarına nispeten, resmen, yedi aydan ibarettir:

Tördüngü - dördüncü ay - Ağustos; besinngi - beşinci ay - I Teşrin; alınngı - altıncı ay - II Teşrin; settinngi - yedinci ay - I Kânun; axsınngı - sekizinci ay - II Kânun; toxsunngu- tokuzuncu ay - II Kânun; olunngu - onuncu ay - Şubat[2]. Mütebaki beş ay ise tıpkı göçebe Kırgız [3] ve oturak Çuvaşlarda olduğu gibi, ya mevsime veya da hayatlarına göre adlanmıştır. Burada, kavmin hayat tarzı ve işi, şüphesiz, oldukça ehemmiyetlidir. Sürü besliyen göçebe Kırgız'ın ay adları ile, balıkçı Yakutun ve ekinci Çuvaş'ın ay adları arasında göze çarpacak derecede büyük bir fark vardır. Bununla beraber, ay adlarının farkına rağmen, mâna itibariyle müşterekleri de yok değildir. Ona göre, bu Türk kavimlerinin ay adları, evvelce ayrı ayrı işlendikten ve tespit edildikten sonra, yekdiğeri ile mukayese edilebilinir. Biz burada, lisanî hususıyeti haiz olan yalnız Çuvaş ay adlarını tespit edeceğiz.

Çuvaş'larda, dikkate değerdir ki, ekseriyetle ay adları, herşeyden evvel, senenin mevsimindeki faaliyeti göstermektedir [1]. Bir kaçı ise, yıl esnasında yapılan an'anevî bayram, eğlencelerden alınmıştır[2].

Umumiyetle Çuvaş'lar toprağa pek bağlıdırlar. Şukadar ki Çuvaşın bütün hayat zevki onun ekin ve mahsullerindedir. Çuvaş'ların ekincilik hayatına temas eden Sboyef bu hususta onların Rus'lara üstün olduklarını kayde mecbur olmuştur. Bundan dolayıdırki, Çuvaş, kendi bir yıllık hayatını ve çalışma yolunu, ekini ile mütenasip bir şekilde kurmıya mecbur olmuştur. Her bir Çuvaş'ın hayatı ekinine vaptığı kurbanlarla, fena ruhları kovmakla, bayramlarla doludur [3]. Mahalline göre yapılan bu âdetler, Çuvaş ayadetlerini tam tespite müsait değildir. Bilhassa ki bazılarında sene 12, bazılarında 13 ve hatta 16 aya kadar varmaktadır. Her ay adının yanına bir «Oyıx»

[1] Eski Türk ayları hakkında bak: Uluğ bey zayçesi; Al-Birûni: Asarı - Bakiye, Sachau neşri, Marquart: Die Chronologie der Alttürkischen Inschriften, Leipzig, 1898 S. 29 - 30.

[2] N. I, Zolotnitskiy: Kornevoy Çuvaşsko - Russkiy Slovar, Kazan, 1875 S. 193 not 4, Böhtlingk: Yakut-Alman lûgati.

[3] N. I. Ilminskiy: Materialıy k Izuçeniyu Kırgız. Nareçiya. S. 36-38.

[1] V. Sboyev: Izsledovaniya ob inorodtsax Kazankoy gubernii, Kazan,1856,45.

[2] Zolotnitskiy. S, 192.

[3] V. Magnitskiy: Naterialıy k obya sneniyu staroy Çuyaşskoy verıy, Kazan, 1881. Bu eserde yılın aylarında, ekin, mahsul, yağmur, toprağın istiraheti ve saire için yapılan merasimlerin aşağı yukarı hepsi tespit edilmiştir. Ayrıca bak: Magnitskiy, o Çuvaşax, Kazan, 1888,

tâbiri eklemektedir ki, kelimenin manası «an» demek ise de, tamamile bizim kast ettiğimiz «ay» ı ifade edemiyor. Lâkin ay adlarına eklentiliğinden «ay» manasındadır.

Çuvaşlarda ay adları mevsimlere göre böyledir.

I - İlk bahar:

I - **Novruz Oyıx** - Navruz ayı, yani - mart. Çuvaş'larda bu ay yılın başlangıcı sayılır. Büyük ihtimalle İranî'lerden geçmiştir. Büğün, diğer bâzı Tük kavimlerinde olduğu gibi tes'it adilmiyor[Zolotnitskiy. s.193].

2 - **Poj Oyıx**-Boş, ay yani-Nisan. Bu ay adının manası «Ekinden serbest olma ayı» demektir. Yakut'larda bu ayın adı «buzun erime ayıdır».Bu ayın yirmisinde **Aga-duy** adını taşıyan «sapan» bayramı yapılır. Bayram aşağı yukarı bir ay sürer. Asıl bayramın mahiyeti - ilk bahar ekini bayramıdır. - Çuvaş'ların komşuluğunda yaşıyan Tatar köylerinde de bu bayrama tesadüf edilmektedir.

3 - **Aga - Oyıx** - Ekin ayı, yani - Mayıs.

Kelimenin köku ya **ak** - ekmek ya da **Aga** - «sapan» dır. Çuvaş'larda bu ay her nekadar - Mayıs - ise de, dinî dualarında, bu ekin ekme zamanı, doğrudan doğruya yaz gösrilmektedir.

II - Yaz ayları

4 - **S'u - Oyıx** - Yaz ayı, yani - Haziran

Buradaki **s'u** kelimesinin asıl manası «yaz»demektir Yakut'larda bu ayın adı **ot-ıya**'dır-ki«ot ayı»demektir. Bu ay esnasında Çuvaş'larda«**Oy - çuge**», yani «ekinin bolluğu için tarla bayramı», namında bir merasim yapılmaktadır. Ayni ayda **s'omır-çuge** adlı «yağmur duası» icra edilir.

5 - Haziranın sonu ile, Temmuz ayı, Çuvaş'larda ayrıca üç aya ayrılmaktadır.

a)**S'ürt'me - oyıx** - arazinin gübrelenmesi ayı.

b) Xyir - **oyıx** - Düğün, gelin ayı. Şayanı dikkattirki Çuvaş'larda düğünler en çok temmuzun ortasında, yani biçinden evvel oluyor. Diğer aylarda yapılan düğünler ise muayyen bir maksatla olur.

c) **Ud' - oyıx** - Biçin ayın.

6 - **S'orla - oyıx** - Orak ayı, yani - Ağustos,

III - Sonbahar ayları:

7 - **Yidin - oyıx** - Keten ayı, yani I. Teşrin. Bu ay ismini yalnız kadınlar kullanırlar, zira bu ış sırf kadınların işi olup umûm aileye teşmil edilmemektedir. Bundan doyılada bu ayın asıl adı **Idem-oyıx** - harman ayıdır. Bu ay adı bilûmum Çuvaş'larda yoktur, ve bu aydaki iş görümü nazarı dikkate alınırsa, her halde **Avın - oyıx** ayından sonra olmalı idi.

8 - **Avın - oyıx** - Ekin toplama, kurutma ve harmanlama ayı, yani II. Teşrin. Fakat, bütün ikinci Teşrini ihtiva etmekle baraber I inci kânun ayının ilk yarımı da buraya dahildir. Bundan dolayı da iki aya ayrılır:

a) **Yoba - oyıx** - Sonbahar ölu tes'idi. Bu ayda ölünün mezarı üzerine bir agaç dikerek, ona vurmakla, olüyü çağırarlar (Zolotn. s. 198). İşbu ağacın (değenek) adı - **yoba** - dırki, ay da adını bundan almıştır. Ayrıca **avın - puttıy** adli merasim icra edilmektedir (Magnitskiy. 43).

BALIKESİR CİVARINDA
AİLE, KOMŞU, HEMŞERİ
HUKUKUNA AİT BİLGİLER

1 - Balıkesir civarında aile arasında yakınlığı anlatan kelimeler ve adlar şunlardır:

Dede: Ana veya babanın babası

Nine: Ana veya babanın annesi

Koca dede : Dedenin vaya ninenin babası

Koca nine : Dedenin veya ninenin annesi

Hala : Babanın kız kardeşi

Amca : Babanın erkek kardeşi

Teyze : Ananın kız kardeşi

Dayı : Ananın erken kardeşi

Yeğen : Kardeş çocuğu

Ağa : Büyük erkek kardeş

Baba : Büyük kız kardeş

Torun : Evlât çocukları

2 - Evlenme sebebile bir aileye sonradan katılanlara Balıkesir civarında şu adlar verilir:

Enişte: Büyük kız kardeşin kocası

Yenge : Büyük erkek kardeşin karısı

Kayınçı : Enişte ve yengenin erkek kardeşleri

Baldız : Gelinin kız kardeşi

Görümce : Kocanın kız kardeşi

Kayınna : Yekdiğerile evlenen bir erkekle bir kadının anneleri

Kaynata : Yekdiğerile evlenen bir erkekle bır kadının babaları

Dünür : Yekdiğerile evlenmiş olan bir erkekle bir kadının ana ve babalarının birbirlerine verdikleri ad.

Üvey baba : Ananın ikinci ve müteakip kocaları.

Üvey ana : Babanın ikinci ve müteakip karıları.

Üvey kardeş : Babaları bir, anaları ayrı olan çocuklar.

Karın kardeş : Anaları bir, babaları ayrı çocuklar.

III - Halk indinde yekdiğerile evlenmesi caiz görülmiyenler hala, teyze, amca, dayı, süt kardeş, karın kardeş, kayınçı ve bunlar derecesinde birbirine yakın olanlardır. Buralarda 15-20 sene evvel birbirile evlenmesi caiz olmadığı halde evlenenler olduğunu işittim. Fakat bunlar muhitlerinde çok fena tesir yapmışlar, halkın hücumuna uğramışlar, nihayet başka taraflara gidip yerleşmekle halkın elinden kurtulmuşlardır. Böyle bir vaka 40-45 sene evvel gene olmuş imiş.

---

b) **Çuğ oyıx**-kurban getirme ayı.

IV - Kış Ayları

9 - **Raştav - oyıx** - Noyel ayı. - kelime rusların «Rojdestvo» sundan alınmıştır; I inci kânun ıkinci yarımı ile II. kânun ayının bir parçasını ihtiva eder.

10 - **Mun - kırlaç** yahut **Asla - kırlaç** - yani - tabiati kuvvetle sarsan, durduran ay demektir. Bu ay II - inci kânun ayıdır.

11 - **Kızin - kırlaç** - Daha az soğuk ay - Şubat.

Böylece, Çuvaş'larda sene dört mevsime ayrılıp bizim aylardan, adet itibarile, ayrılmaktadır. Kış ve ilkbahar mevsimleri üçer aya ayrılıyor; yaz beş, sonbahar ise 4 ayı ihtiva etmektedir. Mamafih bu bölüm bütün Çuvaş'larca kabul edilmemiştir. Bâzıları küçük ayları birleştirmektedirler.

Dr. A. Caferoğlu

IV - Balıkesir ve civarında yekdiğerlerinden kız alıp vermiyen köylü yoktar. Evvelce güçebeler aynı aşiretten de olsalar, iskân edilmişlere ne kız verirler, ne de onlardan kız alırlarmış.Bunun sebebide hususî âdetlerinin bozulması, kanlarına yabancı kan karışması korkusu imiş. Bunlardan başka «göçebe hayatına alışan erkek veya kız köylerde kapanıp kalamaz.»derlermiş.

V - Evlenme sebebile alınıp verilen hediyelerden dolayı aileler arasında ihtilâf doğuracak hadiseler ölümle veya diğer suretle ayrılıktır. Evlendikten sonra ölen karı ve ya koca birbirinin mirascısıdır. Ayrılık olduğu takdirde kadın, babasının evinden getirdiği eşyayı alır gider. Bu gibi hadiselerde kadın çok defa kocasına ait eşyayı da beraber götürür. En şiddetli ihtilâflara, münazaalara yol açan bu gibi meseleler çok kere mahkemece halledilir.

Nişanlılık devresinde alınıp verilen hediyeler, nişanlılarından birinin ölümü halinde veya herhangi bir sebeple ayrıldıkları takdirde kız ve oğlan tarafları aldıkları hediyeleri mütekabilen iade ederler. Yalnız bazı - sütsüz aileler - hediye edilen eşyayı temamen geri vermezler. Bu da bir ihtilâf mevzuu olur. Bu ihtilaf komşular vasıtasiyle halledilemezse iş mahkemeye düşer. Köylerde bu neviden ihtilâfların ihtiyar meclislerinde çözüldüğü, iki tarafın uzlaştırıldığı görülent şeylerdendir.

Ayrılık halinde oğlan tarafı, kız için bayram, mevlut, kandil, aşure gibi dini günlerde yaptığı sarfiyatı da isterse de almağa muvaffak olamaz.

VI - Meşru olmıyan çocuklar, nefret ve hakaretle karşılanırlar. Çünkü nikâhsız bir mukarenetin mahsulüdürler. Halk [Piç] denen bu çocuklara hiç bir hak tanımaz. «Piç» bir hakaret kelimesidir. Kavga eden çocuklar bu kelime ile birbirlerini tahkir ettikleri gibi anneleri de işe karışırsa bu çocukları «gidi kahbenin piçi»diye hırpalarlar.

VII - Birbirinden miras alan şahıslar ana, baba, dede, nine, kız ye erkek çocuk, ana ve babanın kardeşleri ve kardeş çocuklarıdır. Ana öldüğü takdirde çocukları arasında erkek varsa ölenin kardeşi leri hak alamaz, baba yani ölenin erkeği ve çocukları mirası aralarında bölüşürlerler. Ölen bir ananın erkek çocuğu yoksa mirasa erkek, bulunmadığı takdirde kız kardeşi dahil olur. Ölenin anası varsa «süt hakkı», babası varsa «tohum hakkı» alır. Baba öldüğü vakit de vaziyet aynıdır.

Babanın mirasından ana ve ölenin kız kardeşleri tarladan hisse alamazlar, fakat «tereke» denilen diğer eşya ve mallardan sekizde bir alırlar

«Dede mahrumu» denilen çocuk anasının ve babasının ölümünden sonra ölen nine veya dedesinin mirasına girer• Ancak alacağı tarla, yani topraktır, diğer mal ve eşyaya tevarüs edemez.

Umumiyetle tarla bölümünde hak geçmemesi için ok atılr. Bölümünde uyuşulamıyan tarla kaç mirasçı varsa o kadar parçaya ayrılır. Sonra çubuklar birer, ikişer veya üçer kertik yapılır. Kertikler mirascıların adedine göredir ve her biri bir mirascının vekilidir. Bu çubuklar - kimin olduğunu bilmiyen - biri tarafından bölünen tarlanın üzerine konur, bu suretle herkes hakkınr razi olur.

VIII - Büyük çocukla küçük arasında miras işlerinde fark gözetilmez. Yalnız evvelce kızla erkek arasında fark bulunurdu. Tarladan başka mal ve eşyada erkek bir, kız yarım alırdı. Tarlada ise kız ve erkek müsavi miktarda miras alırlardı. Kızın yarım miras alması «sarığın çenberden üstün olması» ve kızın «el ocağı yakmağa mecbur olması» dolayisiledir.

Miras meselelerini, çok defa, miras alanlar kendi aralarında uyuşarak hallederler, o kadarki mirasın ayrıldığını, her kesin kendine düşen hisseyi alıp çekildiğini komşular bile işitmez. Bazan da mirascılar, mirası bölmiyerek aile ocağını hep beraber yakarlar. Fakat bu gibi hadiselere son zamanlarda pek ender tesadüf ediliyor.

IX—Alım, satım ve hediye suretile ele geçen mal ve eşya da miras gibi helâldır. Yalnız hediyenin ve alım satımın sahih olması için hediye edenin veya satanın kendi kendine gezebilecek kadar sıhhatta olması şarttır.

Mal ve eşyasını hediye eden veya satan şahsın iki, üç şahit huzurunda malını veya eşyasını hediye ettiği, yahut sattığı adama teslim etmesi lâzımdır. Bugün hediye olarak yalnız hayvan veriliyor. Çünkü mal «kazıktan kazığadır.» Bundan başka şimdi artık hediye edilen mal hediye diye alınmamakta, bilâkis satılmış, satın alınmış gösterilmektedir. Keyfiyet aynı zamanda müteaddit şahitlere imza ettirilen veya mühürlettirilen senetlerle tevsik olunmaktadır.

Hediye veya alım ve satımda «Yastık vasiyeti» denilen, ölüme yakın bir zamanda yapılan hediye ve alım satım işleri kabule şayan sayılmaz.

X— Komşunun tarla, bağ, bahçeden bir mıktar sürmesi, işlemesi ve kendine mal etmek istemesi gibi sebeplerden komşular arasında ihtilâf çıkarsa, bu ihtilâf ihtiyar heyetince ve aralarında ihtilâf bulunanlar ayrı ayrı köylerdense o köylerin ihtiyar heyetince hal ve fasl olunur. Köylerde hemen hiç bir mülkün tasarruf senedi olmadığı için bu ihtilâflar az değildir.

XI— Buralarda koru ve baltalık yüzünden çıkmış ihtilâflar yoktur, denecek kadar azdır. Mera yüzünden çıkan ihtilâflar ise epeyce çoktur. Bunlar mahkeme tarafından halledilir.

339, 340 senelerinde «Uncukırı Osmaniye» köyü ile «Uncukırı Mahmydiye» köyünde oturan bir alay beyi arasında «Uncukırı Osmaniye» köylülerinin «Taşlıkır» namını verdikleri mer'a yüzünden büyük bir ihtilaf çıkmıştır. «Taşlıkır» mer'asının «Uncukırı Osmaniye» köyüne ait olmayıp «Uncukırı Mahmudiye» köyüne ait olduğunu aynı köyde oturan alay beyi iddia etmiş ve «Uncukırı Osmaniye» köyünün hayvanlarını mer'aya sokturmamıştır. Bunun üzerine iş mahkemeye düşmüş, iki seneden fazla süren muhakeme neticesinde meranın «Uncukırı Osmaniye» köyüne ait olduğu tahakkuk etmiştir.

Yine Balıkesirin «Irvana» köyü ile «Menthore - Balıklı » ve «Karaman» köyleri arasında bir ihtilâf çıkmışsa da tarihi meçhuldür. Bu ihtilâf dolayısile Irvana'lılarla Menthorelılar ve Karaman'lılar arasında epey mücadele ve hattâ cinayetler olmuş, iş mahkemeye kadar götürülmüş ve mahkeme kararile mesele Irvana köyünün lehine hal edilmiştir.

Osman Nazif

Halk Bilgisine Ait Kitaplar

Halk Bilgisi Rehberi	ıkinci basılışı
Seçme Halk Şiirleri	Mevcudu yoktur
Seçme Memleket Şiirleri	» »
Halk Bilgisi Yıllığı	Birinci cilt
Yunus Emre	Mevcudu yoktur
Erzurum Oyunları	Sırrı Numan
Türkistan Sanatkârları	Prof. Samiyloviç
Türkçede "Daş„ Lahikası	Mevcudu yoktur
Bilmeceler	İhsan
1. inci İlmî Seyahata Ait Rapor	Abdülkadir
Baba Salim	Mevcudu yoktur
Yürük Düğünleri	» »
Maniler	Mehmet Halit